

חוק-יסוד: הממשלה *

1. הממשלה היא הרישות המבצעת של המדינה. כהות
2. מקום מושבה של הממשלה הוא ירושלים. מקום מושב
3. הממשלה מכהנת מכוח אמון הכנסת. מקור הכוח
4. הממשלה אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת. אחריות
5. (א) הממשלה מורכבת מראש הממשלה ומשרים אחרים. הרכב וכשירות
(ב) ראש הממשלה יהיה מבין חברי הכנסת; שר אחר יכול שיהיה שלא מבין חברי הכנסת, ובלבד שיהיה אזרח ישראלי ותושב ישראל; מי שנהיה לשר שעה שהוא מכהן באחד התפקידים שנושאייהם מנועים מהיות מועמדים לכנסת, נפסקת כהונתו באותו תפקיד עם היותו לשר.
(ג) שר יהיה ממונה על משרד, אולם יכול שיהיה שר בלי תיק; אחד השרים יכול שיהיה סגן ראש הממשלה.
6. משיש לכונן ממשלה חדשה יטיל נשיא המדינה, לאחר שהתייעץ עם נציגי סיעות בכנסת, את התפקיד להרכיב ממשלה על אחד מחברי הכנסת שהודיע לנשיא, תוך שלושה ימים מהיום שנשאל, שהוא מוכן לקבל את התפקיד. הטלת התפקיד להרכיב ממשלה
7. לחבר הכנסת שנשיא המדינה הטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 21 ימים; הנשיא רשאי להאריך תקופה זו בתקופות נוספות, ובלבד שלא יעלו יחד על 21 יום. תקופת הרכבת ממשלה
8. (א) עברו התקופות לפי סעיף 7 וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא המדינה שהרכיב ממשלה, או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, רשאי הנשיא להטיל את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר אחר של הכנסת שהודיע לנשיא שהוא מוכן לקבל את התפקיד. הטלת התפקיד מחדש
(ב) נשיא המדינה רשאי לחזור ולעשות כאמור בסעיף קטן (א) כל אימת שנתקיים התנאי האמור שם.
(ג) לפני שיטיל את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה רשאי הנשיא לחזור ולהתייעץ עם נציגי סיעות בכנסת.
(ד) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו התקופה האמורה בסעיף 7 והנשיא רשאי להאריך תקופה זו כאמור באותו סעיף.
9. (א) לא הטיל נשיא המדינה את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף 8 או שהטילו לפי אותו סעיף וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא תוך 21 יום שהרכיב ממשלה או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, רשאים נציגי סיעות בכנסת שחברייהן מהווים רוב חברי הכנסת לבקש בכתב מנשיא המדינה להטיל את התפקיד על חבר הכנסת פלוני. הטלת התפקיד לפי בקשת סיעות

* נחקל בכנסת ביום י"ט באב תשכ"ח (13 באוגוסט 1968); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 702, תשכ"ח, עמ' 160.

(ב) הוגשה לנשיא בקשה כאמור בצירוף הסכמה בכתב של המועמד, יטיל הנשיא את התפקיד להרכיב ממשלה על אותו חבר הכנסת.

(ג) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 14 יום.

(ד) הוגשה בקשה כאמור תוך תקופה נוספת שניתנה לחבר הכנסת שעליו הטיל הנשיא את התפקיד לפי סעיף 8, יודיע לו הנשיא על הגשת הבקשה ועם מתן ההודעה יסתיים תפקידו של אותו חבר הכנסת.

הודעה על אי-הרכבת ממשלה

10. (א) הטיל נשיא המדינה את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיפים 6 או 8 ועברה התקופה הנתונה לחבר הכנסת למילוי תפקידו והוא לא הודיע לנשיא שהרכיב ממשלה או שהודיע לנשיא לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, רשאי הנשיא להודיע ליושב ראש הכנסת שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה.

(ב) מתן הודעה ליושב ראש הכנסת לפי סעיף קטן (א), אין בו כדי למנוע תחולת סעיף 9.

הפסקת הליכים להרכבת הממשלה

11. נתקבל חוק על התפזרות הכנסת, ייפסקו ההליכים להרכבת ממשלה.

הליכים מוקדמים להרכבת ממשלה

12. נבחרה כנסת חדשה, רשאי נשיא המדינה לפתוח בהליך להרכבת ממשלה לאחר שנתפרסמו תוצאות הבחירות ברשומות ולפני שנתכנסה הכנסת החדשה; ההתייעצות האמורה בסעיף 6 תהיה במקרה זה עם נציגי רשימות מועמדים.

הודעות בקשר להרכבת ממשלה

13. (א) הטיל נשיא המדינה על חבר הכנסת את התפקיד להרכיב ממשלה, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

(ב) הרכיב חבר הכנסת ממשלה, יודיע על כך לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת, ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

הרכבת הממשלה וראשות הממשלה

14. חבר הכנסת שהרכיב ממשלה יעמוד בראשה.

כינון הממשלה

15. משהורכבה הממשלה, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על קווי היסוד של מדיניותה, על הרכבה ועל חלוקת התפקידים בין השרים, ותבקש הבעת אמון; הממשלה תיכון משהביעה לה הכנסת אמון, ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

הצהרת אמונים

16. משהביעה הכנסת לממשלה אמון, או סמוך, ככל האפשר, לאחר מכן, יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו:

“אני (השם) מתחייב כראש הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת”;

וכל אחד מן השרים האחרים יצהיר הצהרת אמונים זו:

“אני (השם) מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת”.

17. (א) הממשלה רשאית לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים; השינוי טעון אישור הכנסת.
(ב) סעיף זה אינו חל על תפקיד ראש הממשלה.

שינוי בחלוקת התפקידים

18. הממשלה רשאית, על פי הצעת ראש הממשלה, לצרף שר נוסף לממשלה; החליטה הממשלה לצרף שר, תודיע על כך ועל תפקידו של השר הנוסף לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לתוונתו וסמוך, בכל האפשר, לאישור יצהיר את הצהרת הזמנתו.

צירוף שר

19. בעדר ראש הממשלה מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, תקבע הממשלה שר אזור מבין השרים שהם חברי הכנסת לכהן כממלא מקומו עד שישוב ארצה או יחזור למלא תפקידו.

ממלא מקום של ראש הממשלה

20. בעדר שר, למעט ראש הממשלה, מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, תקבע הממשלה שר אחר לכהן כממלא מקומו עד שישוב ארצה או יחזור למלא תפקידו; כל עוד לא עשתה הממשלה כאמור, ימלא ראש הממשלה את מקומו של אותו שר.

ממלא מקום של שר אחר

21. (א) שר, למעט ראש הממשלה, רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר מן הממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה; כהונתו בממשלה נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי ראש הממשלה, זולת אם חזר בו השר מהתפטרותו לפני כן.

פגיעת כהונתו של שר

(ב) שר שהיה חבר הכנסת והתפטר מכהונתו בכנסת, כהונתו בממשלה נפסקת מהיום שנפסקה חברותו בכנסת.

(ג) כהונתו של שר בממשלה נפסקת עם בחירתו או התמנותו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מהיות מועמדים לכנסת.

(ד) שר, למעט ראש הממשלה, שכהונתו בממשלה נפסקה, תקבע הממשלה שר אחר למלא תפקידו; הקביעה טעונה אישור הכנסת; כל עוד לא עשתה הממשלה כאמור, ימלא ראש הממשלה תפקידו של אותו שר.

22. (א) הממשלה רשאית להתפטר; משהחליטה על כך, יגיש ראש הממשלה כתב התפטרותה לנשיא המדינה.

התפטרות הממשלה

(ב) נבחרת כנסת חדשה, רואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום הבחירות.

23. (א) ראש הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר על ידי הגשת כתב התפטרות לנשיא המדינה. התפטרות ראש הממשלה — כהתפטרות הממשלה.

התפטרות ראש הממשלה ופטירתו

(ב) נפטר ראש הממשלה, רואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום פטירתו.

24. הביעה הכנסת לממשלה אי-אמון, יודיע על כך יושב-ראש הכנסת לנשיא המדינה, ורואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום הבעת אי-האמון.

הבעת אי-אמון לממשלה

25. (א) משנבחרה כנסת חדשה או התפטרה הממשלה או התפטר או נפטר ראש הממשלה או הביעה הכנסת לממשלה אי-אמון, יפתח נשיא המדינה בהליכים להרכבת ממשלה חדשה; הממשלה היוצאת תמשיך במילוי תפקידיה עד שתיכון הממשלה החדשה.
- (ב) ראש הממשלה שהתפטר ימשיך במילוי תפקידו עד שתיכון הממשלה החדשה; נפטר ראש הממשלה, תקבע הממשלה שר אחר מבין השרים שהם חברי הכנסת לכהן כראש הממשלה בפועל עד שתיכון הממשלה החדשה.
- (ג) הוראות הסעיפים 18 ו-21 (א) ו-(ב) לא יחולו כשהממשלה הממונה תמליץ תפקידיה בהתאם לסעיף זה.
26. הממשלה תקבע סדרי ישיבותיה ועבודתה, דרכי דיוניה ואופן קבלת החלטותיה, אנו דרך קבע ואם לענין מסויים.
27. הממשלה רשאית לפעול על ידי ועדות שרים, קבועות, זמניות או לענינים מסויינים.
28. (א) הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בענינים הנכבדים הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור; ואלה הענינים:
- (1) בטחון המדינה;
 - (2) יחסי חוץ של המדינה;
 - (3) סוג ענינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה והכריזה עליו, בצו, לצורך סעיף זה;
 - (4) ענין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוי ופרסומו של ענין כזה אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דברים שהממשלה או ראש הממשלה, או מי שהממשלה או ראש הממשלה הסמיכוהו לכך, התירו את פרסומם, או על דברים שפרסומם גדרש על-פי דין.
29. הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת.
30. סמכות הנתונה על פי חוק לשר אחזי וחובה המוטלת עליו על פי חוק, רשאית הממשלה להעביר, כולה או מקצתה, לשר אחר; החלטה לפי הוראה זו טעונה אישור הכנסת.
31. (א) סמכות הנתונה על פי דין לממשלה, רשאית הממשלה לאצול לאחד השרים.
- (ב) סמכות הנתונה לאחד השרים על-פי חוק או שהועברה לו על פי סעיף 30, למעט סמכות להחקין תקנות בנות-פועל תחיקתי, רשאי השר לאצול, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור.
- (ג) סמכות שהממשלה אצלה לשר לפי סעיף קטן (א), למעט סמכות להחקין תקנות בנות-פועל תחיקתי, רשאי השר לאצלה, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור אם הסמיכה הממשלה את השר לכך.
- (ד) בסעיף זה – סמכות הנתונה לממשלה או לשר, אף חובה המוטלת עליהם במשמע.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק המקנה את הסמכות או מטיל את החובה.

32. שר הממונה על ביצועו של חוק רשאי ליטול לעצמו כל סמכות, למעט סמכות בעלת אופי שיפוטי, הנתונה על-פי אותו חוק לעובד מדינה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק; השר רשאי לעשות כאמור לענין מסויים או לתקופה מסויימת.

בטילת סמכויות

33. (א) הממשלה רשאית לאחד משרדים, לחלקם, לבטלם ולהקים משרדים חדשים; החלטה לפי הוראה זו טעונה אישור הכנסת.

משרדים

(ב) הממשלה רשאית להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד.

34. שר הממונה על משרד רשאי, באישור הממשלה, למנות לאותו משרד מבין חברי הכנסת סגן שר אחד או שני סגני שר; סגן שר ייכנס לתפקידו משהודיעה הממשלה בכנסת על מינויו; לסגן שר שמונה על ידי ראש הממשלה ייקרא "סגן שר במשרד ראש הממשלה".

מינוי של סגני שרים

35. סגן שר יפעל, בכנסת ובמשרד שנתמנה לו, בשם השר שמינה אותו ובמסגרת הענינים שמסר לו השר.

תפקידו של סגן שר

36. כהונתו של סגן שר פוקעת בכל אחת מאלה:

פקיעת כהונתו של סגן שר

- (1) סגן השר התפטר בהגשת כתב התפטרות לשר שמינה אותו;
- (2) אותו שר חדל להיות שר או להיות ממונה על אותו משרד;
- (3) הממשלה או אותו שר החליטו להפסיק כהונתו של סגן השר;
- (4) נכונה ממשלה חדשה;
- (5) סגן השר חדל להיות חבר כנסת.

37. שרים וסגני שרים יקבלו שכר ותשלומים אחרים כפי שייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים.

שכר השרים וסגני השרים

38. הממשלה, על פי הצעת ראש הממשלה, תמנה את מזכיר הממשלה ותקבע את תפקידיו.

מזכיר הממשלה

39. (א) מסמך הניתן על ידי הממשלה יחתם בידי ראש הממשלה או בידי שר אחר שהממשלה הסמיכה לכך, או בידי מזכיר הממשלה.

ראיה לפעולות הממשלה

(ב) אישור בכתב של מזכיר הממשלה שהממשלה עשתה דבר פלוני ישמש ראיה שאכן נעשה הדבר כאמור באישור.

40. (א) על אלה תודיע הממשלה לכנסת:

הודעות לכנסת

- (1) קביעה של ממלא מקום לראש הממשלה או של ראש הממשלה בפועל;
- (2) התפטרות הממשלה;
- (3) התפטרות ראש הממשלה או פטירתו;
- (4) התפטרות שר אחר או פטירתו;
- (5) העברת שטחי פעולה ממשרד למשרד;
- (6) פקיעת כהונתו של סגן שר לפי סעיף 36 (1) או (3).

(ב) ההודעה תינתן בכנסת, ובימי פגרת הכנסת – ליושב ראש הכנסת והוא יביאה לידיעת חברי הכנסת.

פרסום ברשומות

41. (א) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הכנסת:

- (1) כינון ממשלה, הרכבה וחלוקת התפקידים בין השרים לפי סעיף 15;
- (2) אישור שינוי בחלוקת תפקידי השרים לפי סעיף 17;
- (3) אישור צירופו של שר נוסף לממשלה לפי סעיף 18;
- (4) אישור החלטה לפי סעיף 30 ו-33 (א);
- (5) החלטה לפי סעיף 37.

(ב) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הממשלה:

- (1) החלטות הממשלה לפי סעיפים 19, 20, 21 (ד), 25 (ב), 31 (א) ו-33 (א);
- (2) בטילת סמכות לפי סעיף 32 לתקופה;
- (3) מינוי סגן שר לפי סעיף 34 ופקיעת כהונתו לפי סעיף 36 (1) או (3);
- (4) מינוי מזכיר הממשלה לפי סעיף 38 ופקיעת כהונתו.

אי-תחולה
של תקנות
שעת-חירום

42. על אף האמור בכל דין אחר אין בכוחן של תקנות-שעת-חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; אין לשנות סעיף זה אלא ברוב חברי הכנסת.

ל ו י א ש כ ו ל
ראש הממשלה

ש נ י א ו ר ז ל מ נ ש ז ר
נשיא המדינה